

NEVELÉS

Berényi Mária:

Hozzászólás a KGST országok előkészítő intézetei-
nek szófiai nevelési konferenciáján - 1975. május

Intézetünkben néhány éve neveléselméleti bizottság működik, mely évenként más-más nevelési téma részletes vizsgálatát tűzi napirendre. Ilyen téma volt az elmúlt évben a külföldi hallgatók internacionalizmusra való nevelése, mivel úgy tűnt, ezen a területen igen sok a tisztázatlan kérdés, megoldandó feladat. Gyakorlati munkánk során nap mint nap találkozunk az intézetben élő különböző nemzetiségű hallgatók együttélésének problémáival, konfliktusaival. A hallgatók közötti konfliktusok gyakran heves vitákhoz, nem egyszer verekedéshez vezetnek, egyszóval az együttélés, elméleti vonatkozásban az internacionalizmus kérdései egyáltalán nem csak eszmei-elméleti téren jelentkeznek.

Első feladatként szeretnénk volna minél objektívebben felmérni a kiinduló helyzetet, információkat gyűjteni a hallgatók egymásról alkotott ítéleteiről és előítéleteiről. E célból állítottunk össze kérdőívet, melyben az internacionalizmussal, illetve annak "helyi vonatkozásaival" kapcsolatos kérdések szerepeltek. 1973 decemberében 180 kérdőívet osztottunk ki, ezekből 160 volt értékelhető. A hallgatók csoportkeretben, magyar nyelven töltötték ki az ivateket. Három hónapi nyelvtanulás után a hallgatókat némileg természetesen befolyásolták a nyelvi nehézségek a kérdőívek kitöltésében. Erre előre számítottunk is, mégis úgy döntöttünk, hogy viszonylag korai időpontban végezzük a felmérést, amikor még élnek a hallgatókban az otthonról hozott előítéletek, s ezekhez párosulnak /azonos, vagy ellenkező előjellel/ az első tapasztalatok.

Most röviden ismertetni szeretném a kérdőívben szereplő témákat.

Az első kérdéskör a hallgató személyes helyzetére vonatkozott: milyen csoportban tanul /egynemzetiségű, közös nyelvű, vegyes/; kivel lakik /azonos nemzetiségű diákokkal-e, van-e közvetítő nyelv/; melyik megoldást tartja kívánatosnak.

Ugyanabban a kérdéscsoportban szerepelt: gyakran beszélget-e a hallgató más nemzetiségűekkel, van-e más nemzetiségű barátja, ha nincs, miért.

A következő kérdéscsoport az internacionalizmus intézeti lehetőségeivel foglalkozott: hasznosnak tartja-e a hallgató, hogy nemzetközi jellegű intézetben tanul; zavarják-e munkájában az azonos illetve a más nemzetiségű hallgatók; megfelelőnek itéli-e, hogy különböző nemzetiségű diákok programja /tanulás, szórakozás/ azonos.

Igen fontosnak tartottuk azt a kérdést, mely az intézet dolgozói, tanárai illetve diákjai részéről megnyilvánuló esetleges megkülönböztetést érintette.

A következő kérdések a Diáktanácsra vonatkoztak.

Az utolsó kérdések a hallgatók más nemzetiségűekről kialakított pozitív illetve negatív véleményére irányultak: melyek a legrokonoszevőbbek, melyek a legkevésbé, miért.

Végül a hallgatók javaslatokat írhattak az érintett kérdésekkel kapcsolatban.

Íme az összegezés néhány eredménye:

A hallgatók 80-90 %-a a vegyes csoportot tartja előnyösebbnek, mivel ott több lehetőségük van a magyar nyelv egymás közti gyakorlására, megismerkedhetnek más népek életével, kultúrájával, szokásaival.

A szobatárs megválasztásával kapcsolatban a vélemények már jobban megoszlanak: kb. 50-50 %-ban szavaznak azonos illetve más nemzetiségű szobatársra. Érvek az előbbi megoldás mellett:

Az idegen országba való érkezéskor a hallgatók az adaptáció számos nehézségével találják szemben magukat. Az adaptáció könnyebb, ha az órák után nem kell állandóan más típusú, más nemzetiségű emberrel lenni, akihez nehezebb alkalmazkodni.

Azonos nemzetiségű szobatárssal könnyebb közös platformot találni, közösek a problémák, szívesebben segítik egymást.

A másik variáció motivumai hasonlóak a vegyes csoport melletti érvekhez.

Sajnos a következő - a más nemzetiségű hallgatókkal való kapcsolat-teremtésre vonatkozó - kérdéscsoport felvetésének módja nem volt nagyon szerencsés, ezért az itt kapott válaszok nem tekinthetők egészen reálisaknak /a kérdés hiányossága az volt, hogy nem határoztuk meg a "barát" fogalmát, így a különböző hallgatók különböző módon értelmezték azt/.

Az eredmények a következők:

A hallgatók nagy része azonos földrésről érkezett hallgatókkal barátkozik elsősorban /ez természetes is, tekintettel az általában meglévő közvetítőnyelvre, hasonló szokásrendszerre/. A különböző földrészekről jövő diákok a legkisebb számban vietnamiakkal barátkoznak, ugyanakkor a vietnamiak barátként említenek német és szovjet diákokat /60 %/, sőt afrikaiakat és arabokat is. Az afrikai hallgatók egyharmada beszél arab, negyedrésze európai barátokról. A másik oldalról: az arab hallgatóknak csak 15 %-a említ afrikai barátot, 50 %-uk európaiat.

Az európai diákok 50 %-a barátkozik afrikaiakkal, 10 %-a arabokkal, vietnamival mindössze 5 %.

/Itt meg kell jegyeznünk, hogy az arab és afrikai hallgatók választásában - az európaiak irányában - bizonyosan jelentős szerepe van annak a ténynek, hogy az európaiak között sok a leány, az európaiak választásában pedig, hogy az afrikaiakkal gyakorolhatják az angol nyelvet, így e választásokban nem feltétlenül az igazi szimpátia játssza a főszerepet. Erről tanúskodnak a későbbi válaszok is./

Érdekes a hallgatók objektivitása a következő, az egymás zavarását érintő kérdésekben. A válaszadóknak kb. egyharmada hibáztatja saját nemzetiségét, fele más nemzetiségeket.

A hallgatók 20 %-a nem helyesli a programok azonosságát.

Gyakorlatilag valamennyi hallgató egyetért a Diáktanács létrehozásának szükségességével. Legfőbb feladatának tartják a hallgatók közötti jó viszony, valamint a hallgatók és az intézeti vezetőség közötti kapcsolat létrehozását.

Meglehetősen lehangolóak a diszkriminációval kapcsolatos válaszok. Az arab és afrikai hallgatók egyhamrada érzett megkülönböztetést az intézet dolgozói részéről /különösen a konyhán/, 50 %-uk diáktársaik részéről.

Számunkra a legérdekesebbek azok a válaszok voltak, melyek a hallgatók egymás iránti szimpátiáját illetve antipátiáját tükrözték. Itt - annak ellenére, hogy a kérdés direkt módon történt feltevése nem volt a legszerencsésebb - részletesebben szeretném ismertetni az eredményeket:

Az afrikaiak számára a legszimpatikusabbak más afrikai nemzetiségeken kívül:

lengyelek	/50 %/
németek	/25 %/
arabok	/20 %/
vietnamiak	/15 %/

A legkevésbé szimpatikusak:

különböző európai nemzetiségek	/ 25 %/	- első-
		sorban bolgárok
vietnamiak	/10 %/	
arabok	/15 %/	

Az arab hallgatók számára a legrokonszenvesebbek:

lengyelek	/25 %/
szovjetek	/15 %/
vietnamiak	/20 %/

A legkevésbé rokonszenvesek:

dél-amerikaiak	/25 %/
----------------	--------

A vietnami hallgatók számára a szocialista országok hallgatói a legszimpatikusabbak.

Az európai hallgatók számára más európai szocialista országok diákjai szimpatikusak, csak a lengyel hallgatók említenek arabokat, afrikaiakat.

Néhányan ellenszenvvel viseltetnek a latin-amerikai, vietnami és arab hallgatók iránt.

Több hallgató egyáltalán nem válaszolt a kérdésekre, mások azt írták, hogy nem lehet nemzetiség szerint megítélni az embereket, mindenütt vannak rendes és rossz emberek is.

A fentiekben megpróbáltuk összefoglalni első ilyen jellegű felmérésünk eredményeit. A hallgatók többsége megértette a kérdőív fontosságát, őszintén mondott véleményt. Mint minden első kísérletnek, ennek is igen sok hiányossága volt, ugyanakkor számos fontos "erővonalra" rámutatott, melyek alapján elindultunk.

A kérdőívek értékelése néhány igen sürgető feladatra hívta fel figyelmünket, például a dolgozók részéről megnyilvánuló megkülönböztetésre. A hallgatók részéről tapasztalt diszkrimináció problémája bonyolultabb, de feltétlenül megoldásra váró feladatok elé állít minket. Az természetes, hogy az előítéletek nem szűnhetnek meg egyik napról a másikra, viszont elgondolkoztató, hogy a szocialista országok diákjai szemmel láthatóan nem olyan megbízható támaszai nevelőmunkánknak, mint ahogy azt elvárhatnánk tőlük.

Természetesen a fentiekén kívül még számos következtetést kell levonnunk az adatokból, s tervezzük a kérdőív új, "javított" kiadását is.

Végezetül hadd idézzek egy-egy mondatot egy afrikai és egy arab diák véleményéből:

Az afrikai hallgató ezt írja: "Eddig azt gondoltam, hogy a fekete és a fehér bőr sohà nem kerülhet közel egymáshoz, de ez a véleményem itt megváltozott."

Az arab hallgató: "A Föld azért gömbölyű, hogy a barátság körüljárhassa."

Ugy gondoljuk, ha sikerül eljutnunk odáig, hogy valamennyi hallgatónk így gondolkozzék, eljutunk célunk, az internacionalizta gondolkodás megvalósításához.